

Lezers

ALF JANUARI overleed Lieuwe Westra, veertig jaar oud, onder tragische omstandigheden. Een depressie had ‘het beest’ gesloopt. Zijn biograaf Thomas Sijtsma (*Het Beest*) schrijft in deze *De Muur* een epiloog bij een moeilijk leven en haalt zijn meest markante herinneringen op aan ontmoetingen met de renner die Vincenzo Nibali aan de overwinning hielp in de Tour van 2014.

Marijn de Vries ging op bezoek bij de Zwitserse coureur Marlen Reusser en kwam thuis met een prachtig verhaal over een topsporter die niet leeft bij topsport alleen. Reusser is een geëngageerd mens die heel goed weet dat de wielrenner een marketingtool is in het verdienmodel van de sponsor. Maar dat is voor haar geen reden om de Ronde van Vlaanderen níét te willen winnen.

Profwielrennen blijft door evalueren. De racefiets is tot op de millimeter ontleed en aangepast, de voeding tot op de milligram verfijnd, de training uitgebalanceerd op zuurstof en wattages. De vraag van Nando Boers aan Taco van der Hoorn is wat er nog leuk is aan het bestaan van de profrenner. ‘Elke dag een mooi rondje door de bergen en daarna een beetje slap ouwehoeren bij het avondeten,’ dat vindt Taco leuk. En dat ís ook leuk, natuurlijk.

Wiep Idzenga schreef een verhaal over Willem Matena, een meer dan getalenteerd wielrenner aan beide kanten van wo II. Willem was de vader van striptekenaar Dick Matena, die speciaal voor *De Muur* achter zijn tekentafel ging zitten en de illustraties bij het verhaal verzorgde. En Idzenga deed meer: hij reconstrueerde Parijs-Roubaix 1993, met Franco Ballerini en Gilbert Duclos-Lassalle.

Onder liefhebbers genoot de docu-serie die Netflix eerder produceerde over de lotgevallen van de Movistar-ploeg cultstatus. Frank Heinen prutste wat aan zijn Netflix-account, zag het derde seizoen van *El Día Menos Pensado* en kwam tot een soort totaalrecensie. Andermaal raakte hij zwaar geboeid door het hilarische epos, verbaasde zich over de overtreffende trap van chaos, misverstand en desorganisatie en genoot van de stoet aan bonte karakters die de Spaanse wielerploeg bevolken – onder wie natuurlijk Annemiek van Vleuten.

Richard Bukacki was begin jaren zeventig de Koning van de Kermiskoersen. Hij was vooral actief in België en had met zijn sterke sprint zomaar wereldkampioen kunnen worden. Guus van Holland neemt je mee naar het profwielrennen van een halve eeuw geleden.

Op de kop af honderd jaar geleden zagen ze in Vlaanderen de eerste niet-Belgische winnaar van de Ronde over de streep gaan: de Zwitser Heiri Suter, de jongste telg uit een roemrijk wielergeslacht van fietssende broers. Rik Vanwalleghem, die als voormalig directeur van het Centrum Ronde van Vlaanderen in Oudenaarde alles weet van de Ronde van Vlaanderen, dook in de geschiedenis. Hij ontdekte dat Heiri wel won, maar bepaald geen flandrien was.

En tot slot: Willie Verhegghe componeerde een Klassieke Belgische Voorjaarssuite voor kleppers en stoempers, ter gelegenheid van het heugelijke feit dat de winter voorbij is en de koers het leven terugbrengt!

Veel plezier met deze Muur!

John Kroon, Peter Ouwerkerk,
Mart Smeets en Bert Wagendorp

In dit nummer

10

THOMAS SIJTSMA

DE MAN DIE NIET VAN ZICHZELF KON HOUDEN

Zes ontmoetingen met Lieuwe Westra,
dit jaar overleden

26

RIK VANWALLEGHEM

EEN ZWITSERSE SEIGNEUR TUSSEN DE FLANDRIENS

Heiri Suter, de eerste buitenlander die
de Ronde van Vlaanderen won

36

WILLIE VERHEGGHE

KLASSIEKE BELGISCHE VOORJAARSSUITE

'Vlaanderen gooit gul zijn ontwakende
velden open'

40

MARIJN DE VRIES

MARLEN REUSSER WIL DE RONDE WINNEN EN HEEFT EEN BOODSCHAP VOOR DE WERELD

'Ik vind het je morele plicht je stem te gebruiken
om af en toe iets intelligents of goeds te zeggen'

54

WIEP IDZENGA

EVERY PICTURE TELLS A STORY (41)

Parijs-Roubaix 1993 met Franco Ballerini,
Gilbert Duclos-Lassalle, Adrie van der Poel,
Johan Musseeuw e.a.

76

FRANK HEINEN

ALEJANDRO VALVERDE IN *EL DÍA* MENOS PENSADO, ONOVERWINNELIJKE TUSSEN OVERWINNELIJKEN

Movistar in tv-serie: een toonbeeld van chaos,
misverstand en desorganisatie

94

GUUS VAN HOLLAND

KONING VAN DE KERMISKOERSEN

Richard Bukacki kon iedereen eraf sprinten, maar verdiende zijn geld liever in kleine wedstrijden

130

ROBBERT TILLI

'BINI' ZET AFRIKA OP DE WIELERKAART

Biniam Gerny maakte het wielrennen mondialer

102

WIEP IDZENGA

VERLIEFD OP HUGO KOBLET

Striptekenaar Dick Matena, zoon van een baanrenner die kampte met corrupte gangmakers, koestert zijn herinneringen aan de wielersport

132

NANDO BOERS

BEROEP WIELRENNER DEEL 42: TACO VAN DER HOORN

'Je moet steeds iets nieuws bedenken om vooruit te blijven'

116

BRIGADIER KODAK

SLAG OM DE ARDENNEN

Sporen uit de Tweede Wereldoorlog in Luik-Bastenaken-Luik

148

EN VERDER

COLUMN KARSTEN KROON LETTERKNECHT AUTEURS BIOGRAFIEËN

**DE MAN DIE NIET
VAN ZICHZELF
KON HOUDEN**

– door –

THOMAS SIJTSMA

Lieuwe Westra (1982-2023) was als renner en mens bijzonder. Aan zijn bewogen en extreme leven kwam in januari plotseling een ruw einde. Thomas Sijtsma, auteur van de biografie *Het Beest*, beschrijft hieronder de wielrenner in hun zes meest gedenkwaardige ontmoetingen. Ter nagedachtenis aan de man die te weinig van zichzelf hield.

Ontmoeting 1 – september 2014

De meesten van ons krijgen slechts één leven. Eén leven om zuinig op te zijn. Eén leven waarin veel ons maar één keer is gegeven. Behalve Lieuwe Westra, die had meerdere levens. Ten tijde van onze eerste ontmoeting heeft Lieuwe zijn eerste leven zelfs al achter de rug. Hij was een succesvol juniorrenner geweest, won alle kampioenschappen die er te winnen waren, had jaren van zijn vroegtijdig wielerspansioen genoten en was daarna weer van voor af aan begonnen.

Het resulteerde in de Tourzege van zijn kopman Vincenzo Nibali, twee maanden eerder. Vol trots vertelt Lieuwe aan de eettafel in woonplaats Tijnje over zijn salaris: 600 duizend euro per jaar. Voor hem. Hij rolt met zijn ogen en trekt een mondhoek scheef omhoog. Zijn gezichtsuitdrukking om te zeggen dat hij niet begrijpt hoe de wereld werkt. Gek zijn ze in ieder geval, allemaal.

Lieuwe heeft mij uitgenodigd voor een interview. Het artikel verschijnt een paar weken later in wielersblad *Soigneur*. We komen uit dezelfde regio, kennen elkaar van naam – ik hem vooral van televisie, van dat machtige dokkeren over de Franse kasseien met Nibali in zijn wiel, maar we hebben elkaar nog nooit ontmoet. We zaten op andere scholen en hadden naast wielrennen andere interesses. We lachen om het feit dat twee Friese jongens samenkomen in het circus van het profwielrennen.

Het gaat die dag lang over zijn tweede wielerven dat op 21 februari 2003 was begonnen. De verjaardag van zijn moeder Alie. In een

kring met ooms en tantes, neven en nichten, en met blokjes kaas en zoute stengels op tafel. Lieuwe wilde eigenlijk helemaal niet tussen de visite zitten. Hij wist vooraf al dat ze op hem neerkeken, omdat hij zijn talent had vergooid. Hij zat midden in zijn gabbertijd. Twintig jaar oud. De kop kaal. Hij leefde 's nachts op alcohol, sigaretten en drugs. Al hakkend op de dansvloer met de blik op oneindig, net zoals hij altijd op de fiets deed tijdens het afzien. Hij kwam alleen thuis als hij geen stap meer kon zetten en om z'n roes uit te slapen. Zijn ouders wisten vaak niet waar hij dan vandaan kwam. Het interesseerde ze misschien ook wel niet.

Op doordeweekse dagen verdiende hij zijn geld door op de knieën straatstenen te leggen. Hij vergeleek het met fietsen. Wanneer je de techniek eenmaal beheerste, verloorde je het nooit meer. Het was hard werken, maar 600 duizend euro leverde het niet op.

Dat geld was belangrijk voor hem, het kocht hem vrij van verplichtingen, vooral van anderen, mensen die altijd iets van hem moesten. Zijn ouders, zijn ploegleider, zijn werkgever. 'Lieuwe, doe dit. Lieuwe, doe dat.' De anarchist haatte autoriteit. Met zijn eigen geld kon hij doen waar hij zelf zin in had.

'Doe het dan,' hadden ze tegen hem gezegd, die verjaardag. 'Doe het dan, met die grote bek van je.' Het gesprek ging precies de richting op die hij vreesde. Zijn broer Jan Hendrik Westra, een zeer verdienstelijk amateurrenner die wél altijd binnen de lijntjes kleurde, had op de verjaardag van zijn moeder een waaiervoer gewonnen. Zo'n smerige, halverwege februari, waar de oostenwind voor striemen in het gezicht zorgde. Geen van de deelnemers had door de vrieskou nog gevoel in zijn vingers.

Lieuwe, aangeschoven omdat hij toch niks beters te doen had, minachtte de prestatie. Dat kon hij ook wel. Kwestie van een beetje trainen.

Hoongelach. Familieleden bespotten hem. Alweer. Lieuwe woog bijna honderd kilo en had vijf jaar niet meer op een racefiets gezeten.

Het was precies de snaar die ze de jaren daarvoor niet wisten te raken. In Lieuwe zijn wereld was het altijd hij tegen de rest. Als anderen zeiden dat hij iets niet kon, ging hij net zolang door totdat hij het wél kon.

Zo ging het nu ook. Lieuwe zou toch geen prof meer worden, Lieuwe zou nooit een bergrit winnen, Lieuwe zou nooit buiten Friesland kunnen wonen.

Hij flikte het allemaal.

De verjaardag van zijn moeder was de laatste keer dat hij een sigaret opstak, vertelt Lieuwe aan tafel. Daarna gaat het snel. Van wielervereniging Otto Ebbens naar Krolstone, waar vervolgens Vacansoleil hem in 2009 oppikt. Op zijn 26ste wordt hij prof. Voor het seizoen 2014 contracteert Alexander Vinokourov, de ploegleider van Astana, hem als helper van Nibali.

Ze hadden geen woord gewisseld. De Kazak had naar een stippellijn op het witte papier gewezen, Lieuwe zette een krabbel: 600 duizend euro, die is gek.

Een jaar later zou Lieuwe nog eens bij Vino op audiëntie komen. Of er na de gele trui van zijn kopman ook loonsverhoging mogelijk was. De zonnekoning van de ploeg keek strak naar het bureau voor zich en zei niets. Lieuwe zag nergens een stippellijn op en trok zelf de conclusie dat zijn aanwezigheid niet op prijs werd gesteld.

Voor het beeld van het verhaal in *Soigneur* vraagt fotograaf Lennaert Ruinen of Lieuwe zijn camper naar een verlaten plek op het Friese platteland wil rijden. De camper staat dan wel op naam van Lieuwe, hij heeft het ding vooral aangeschaft voor zijn schoonfamilie zodat ze naar koersen in het buitenland kunnen komen.

Dat zit hem eigenlijk niet lekker. De frustratie komt tot uiting als hij de deur opent om zijn fiets te pakken en buiten tegen de camper te zetten. Lukt niet. Het alarm loeit over de weilanden. Binnen een paar seconden verliest Lieuwe zijn zelfbeheersing. Nadat de knoppen op de sleutel geen uitwerking hebben, eindigen beide vuisten met een ferme beuk op de deur. ‘Wat een ongelooflijk kutding!’

Hij belt Adriëne Snijder, destijds zijn vriendin. Zelfs bij de derde poging nog geen gehoor. Lieuwe mompelt iets over vrouwen, veel geven en niks terugzien en belt met haar moeder. Als ze later wel opneemt, volgt eerst drie keer ‘godverdomme’, daarna de vraag hoe de deur precies werkt.

Lieuwe is zo toegankelijk, zo open over wie hij is, dat hij niet eens zijn best doet onvolkomenheden te verbergen. Op de terugweg zitten we zwijgend naast elkaar. Het begin van een goede verstandhouding die tot het einde zal voortduren.

Ontmoeting 2 - maart 2016

Niet wetende dat het zijn laatste wapenfeit op de fiets zal worden, rijd ik op een zonnige lentemiddag voor de krant naar De Panne. Dag drie

van de gelijknamige koers. Lieuwe staat op twaalf seconden van leider Alexander Kristoff en op vijf van Alexey Lutsenko. Niemand weet waarom, maar het is – met grote afstand – zijn favoriete koers. In het verleden eindigde hij al twee keer als tweede.

Waarschijnlijk ligt het overzichtelijke karakter van de Driedaagse De Panne-Koksijde hem. Lieuwe – bij Vancansoleil en Astana goed ‘geprepareerd’ voor de voorjaarskoersen – begrijpt wat er nodig is: drie dagen, één tijdrif, wind op de kant en aan het einde rekenen met secondes. Zijn hoofd gedijt altijd beter bij duidelijkheid.

Dat is al in zijn tijd als stratenmaker zo. Hij wordt vroeg in de ochtend opgehaald, zwoegt met zijn knieën over straat, mag tussen 12.00 en 13.00 uur schaften en maakt het werk tot het einde van de middag af. Zelfs voor een stratenmaker heeft Lieuwe een hoog arbeidsethos. Hij bikt de stenen zoals hij fietst, zeggen zijn collega’s: nietsontziend, altijd op de limiet.

Trainingen gaan ook zo. Geen coach krijgt hem aan een hartslagmeter of fietscomputer. Kan hij niks mee. Lieuwe stapt op, rijdt zo hard en ver als hij kan en keert om. Altijd eerst wind tegen, dan wind mee. Duidelijkheid in de kop. Pauzes doet hij niet aan, dat is voor de talentlozen.

Het grootste deel van de ritten rijdt Lieuwe langs de A31 tussen Leeuwarden en Harlingen. Bij westenwind trapt hij in westelijke richting tot hij het niet meer kan opbrengen, waarna hij zich door de wind laat meevoeren naar huis in Molenend. Op zijn beste dagen steekt hij de Afsluitdijk over om pas in Noord-Holland rechtsomkeert te maken. Bij oostenwind is Groningen het richtpunt.

Kort na het overlijden van Lieuwe vertelt Enrico Gasparotto, ploeggenoot bij Astana, over de trainingsmethodes van *the beast*, zoals hij hem noemt. Op de eerste trainingskampen van het jaar, altijd in het zonnige zuiden, vreesden de Italianen en Kazakken voor de komst van de blonde Fries. Weg was de rust, niemand wilde zich laten kennen. Lieuwe benaderde elke koffierit als een wedstrijd en zorgde hoogstpersoonlijk voor de verbranding van al het wintervet in de ploeg. *‘Flat out, he went always full gas,’* zag Gasparotto, tweevoudig winnaar Amstel Gold Race. *‘He had no other gear. But okay, we all loved him. He gave everything for the team.’*

In de winnende Tour de France van 2014 had Nibali aan één instructie genoeg. Het waren woorden die de Italiaan gebruikte op de kasseien naar Arenberg en op de flanken van de Tourmalet waar de